

Posamezne številke: Na-
vadne Din — 50, ob no-
deljah Din 1—

"TABOR" izhaja vsak dan, razen
nedelje in praznikov, ob 18. uri z
da umom naslednjega dne ter stare
mesečno po polti D 10—, za ino-
zemstvo D 13—, dostavljen na dom
D 11—, na izkaznice D 10—.
Inserati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica šte. 4.

Poslanična plačana v gotovini.

TABOR

Posamezne številke: Na-
vadne Din — 50, ob no-
deljah Din 1—

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 278.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 26. BHS poštnoštevilni
oznaka št. 11-787.

Na naročila brez denarja ne
vzira. — Rokopisni se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, petek 18. avgusta 1922.

Številka: 185.

Ceški glas o naši državi.

Prager Tagblatt prinaša v ne-
deljski številki obširno razmišljanje
o stanju našega dinarja. Ker je ne-
dvomno važnega pomena, kaj sodijo
češki krogi o našem valutnem proble-
mu, prinašamo ta članek v glavnih ob-
risih:

Gotovo bo vzbudilo splošno zani-
manje, če si nekoliko natančneje ogie-
damo nenaravno globoko stanje dinar-
ja, jugoslov. plačilne enote. Poseben
interes na tem pa imajo češki gospo-
darski krogi, zlasti odkar vedno ras-
tača diferenca med češkoslovaško kro-
no in jugoslov. dinarjem zabija globo-
ko segajoč klin med obema gospodar-
skima ozemljema. Kot prvi vzrok sla-
be valute navajajo vedno rastočo in-
flacijo bankovcev; pri dinarju pa pri-
de ta le deloma v poštev, ker cirkulaci-
ja bankovcev iznaša komaj 4.8 milijard
dinarjev, torej 400 dinarjev na osebo.
Pri tem je treba poudariti tudi to, da
je državni dolg pri Narodni banki že
osem mesecev konstanten, da, celo
zmanjšal se je za sicer neznatno svoto.
Ta množina bankovcev, ki za današnje
povpraševanje po denarju ni niti za-
dosna, je popolnoma pokrita z držav-
nimi domenami. Če tedaj uvažujemo,
da imajo bankovci državno kritje in da
je državni budžet celo aktiven, tedaj
je celo ne moremo biti pesimisti glede
dinarja.

Uvozna in izvozna bilanca sicer še
vedno izkazuje deficit, ki pa postaja
vedno manjši, tako da je ob letošnji ze-
lo ugodni četvi pričakovati skorajšnje
izenačenje. Glavna opora izvoza —
prometna občila — se razvijajo tako
ugodno, da zadnje trikratno povišanje
vlakovnega prometa v primeri z letom
1919. Vagoni in lokomotive, ki jih Nem-
čija pošilja na račun reparacij, bodo
koncem letošnjega leta omogočile tak-
šno izboljšanje prometa, da bo doseže-
no 90 odstotkov, deloma pa tudi še več
odstotkov prometa v predvojnem času.
Vse to bi moralo vplivati na to, da bi
dinar imel višjo ceno, kljub temu pa se
je mogel dvigniti največ na 6 do 7 cen-
timov.

Vzrok je iskati v nemali meri v
tem, da je Jugoslavija še danes v ozkih
odnošajih z onimi državami, katerih
valuta se bliža brzih korakov propadu.
Te države stegajo kakor pijavke svoje
rile po žlahtni valuti vseh dosegljivih
rezervoarjev. V dokaz zato je treba pri-
merjati samo tedanje minulega leta.
Krona in marka sta neprestano padali.
Razumljivo je, da so se finančniki iz-
ogibali krone in marke, zato pa nakopi-
čili v inozemstvu dobre valute. Tako
se je na primer pred kratkim poročalo,
da ima neka dunajska banka pri jugo-
slovenski vladi 1 milijon dolarjev. Ta
dolg oziroma terjatev je nastala na ta
način, da je Jugoslavija dobavila razno
blago za avstrijske krone, ki pa so se
pozneje izpremenile v devize oziroma
v valuto, v dolarje. Vera v lastno
valuto pa ne manjka samo sosedom,
tudi lastna gospodarska nestalnost ju-
goslovenskih krogov slabo vpliva. Žal-
bog moramo ugotoviti, da je del jugo-
slovenskih pridobitnih slojev sam vz-
pričo slabega tečaja denarja nabavljaj
inozemske devize. Od kmeta, ki sam
nerad proda svoje prideleke, pa naprej
do zadnjega trgovca, vse spekulira pri
centi. V dokaz naj navedem, da naše
banke o ekonomski trgovini nečejo niti
slišati. Krediti v dinarjih so skoraj iz-
ključeni in vse se zateka le k blagov-
nemu prometu. Značilno na primer je,
da kljub visokemu prebitku žita izvoz-
na trgovina le komaj životari, ker dr-
žna domačini v bojazni pred ponovnim

Izjava novega notranjega ministra.

Kraljeva skrb za invalide. — Druginjska komisija. — Potreba splošnega
štedenja. — Po sokolskem zletu.

Beograd, 17. avgusta. (Izvirno.)
Včeraj ob 4. uri popoldne je notranji
minister Kosta Timotijević sprejel za-
stopnike časopisja ter jim podal slede-
čo izjavo: Kralj Aleksander se je na
kronskem svetu predvsem zanimal
za invalidsko vprašanje. Minister za
socialno politiko dr. Žerjav je podal iz-
črpano poročilo ter izjavil, da se bo kljub
bolezni takoj podal v Beograd ter po-
spešil končno rešitev tega perečega v-
prašanja. Razpravljalo se je tudi o
vladajoči druginji in predlagalo usta-
novitev posebne druginjske komisije.
O zadevi princa Jurija se na kronskem

svetu ni storilo nobenih sklepov. S ko-
misijo za pobijanje druginje je v zvezi
tudi prepoved izvoza živil. Govorilo
se je tudi o razsipanju in potraži, ki
vlada med ljudstvom in se opaža po-
sebe po mestih, tako v Beogradu ka-
kor drugod. Potrebno je povsod racio-
nelno gospodarstvo in štedenje. Jako
pohvalno se je izrazil notranji minister
tudi o sokolskih slavnostih v Ljublja-
ni. Glede svojega potovanja v južno
Srbijo je izjavil, da je odvisno od dela
v notranjem ministrstvu in predse-
stvu vlade.

Vladna akcija proti druginji.

Beograd, 17. avgusta. (Izvirno.)
Včeraj popoldne se je vršila v finanč-
nem ministrstvu konferenca ministrov
in zastopnikov pridobitnih slojev, na
kateri se je razpravljalo o pobijanju
druginje in se je izvolila posebna ko-
misija, ki naj to vprašanje natančno
prouči. Konference so se udeležili fi-

nančni minister dr. Kumanudi, notra-
nji minister Kosta Timotijević, mini-
ster socialne politike dr. Žerjav. Kot
zastopnika uradništva in uradniških
konzumentov sta se udeležila konfe-
rence šefa oddelkov trgovskega mini-
strstva dr. Miho Jovanović in Milan
Radosavljević.

Odlikovanje sokolskih delavcev.

Beograd, 17. avgusta. (Izvirno.)
Kralj je naročil vladi, naj izdela in
pripravi odlikovanja za sokolske de-
lavce, ki so si pridobili za državno

stvar mnogo zaslug. Odlikovanih bo
razen naših sokolskih delavcev in pr-
voboriteljev tudi več češkoslovaških
Sokolov.

ZVIŠANJE ŽELEZNISKE TARIFE NA MADŽARSKEM.

Budimpešta, 16. avgusta.
(Izvirno.) Zaradi tehničnih težkoč bo
stopilo zvišanje železniške tarife, ki je
po ministrski naredbi predvideno za
dne 17. avgusta, šele dne 19. avgusta v
veljavo.

NOVO POVIŠANJE ŽELEZNISKIH PRISTOJBIN V AVSTRIJI.

Dunaj, 17. avgusta. (Izvirno.)
Kljub temu, da je še le pred par dnevi
stopilo v veljavo zvišanje železniške
tarife, se govori zopet o ponovnem zvi-
šanju. Južna železnica je prosila vlado
za novo zvišanje železniških pristojbin
za 100 do 150%. Novo zvišanje bo sto-
pilo v veljavo še ta mesec.

IZBOLJŠANJE PROMETA.

Beograd, 17. avgusta. (Izvirno.)
Prometni minister je sprejel včeraj po-
ročilo, da je reparacijska komisija pri-
znala Jugoslaviji na račun nemških
reparacij 500 železniških tovornih vo-
zov iz Nemčije. Prometno ministristvo
je obvestilo Kruppovo tovarno v Esse-
nu, naj odpošlje v smislu tega obvesti-
la določenih 500 novih vozov, ki se bodo
v prvi vrsti uporabili za izvoz sliv.

VELIKA NESREČA V BERLINU.

Berlin, 16. avgusta. (Izvirno.)
Danes popoldne se je podrla na kolo-
dvoru zidarska ogrodje, ki je bilo v
svrhu popravila postavljeno pod stre-
ho znane visoke dvorane kolodvora
(Anhalterbahnhof). Delavci, ki so bili
zaposleni na ogradju, so padli v glo-
bočino. Slučajno navzoč zdravnik je
mogel konstatirati samo še smrt petih
ponesrečenec. Šest drugih delavcev,
ki so bili zaposleni pri tleh, je dobilo
smrtno nevarne poškodbe.

MADŽARSKA FINANCE.

Budimpešta, 16. avgusta. (Iz-
virno.) V narodni skupščini je poročal
danes finančni minister Katay, da je
na podlagi prve in druge premoženj-
ske oddaje steklo v državno blagajno
skupno šest in pol milijarde kron. Od
tega je vplačano že vse razen neznat-
nega zneska 998 milijonov.

LJUBA DAVIDOVIČ V SKOPLJU.

Skopje, 16. avgusta. (Izvirno.) V-
čeraj popoldne je došel semkaj pred-
sednik demokratske stranke Ljuba Davi-
dović.

PO LONDONSKEM SESTANKU.

Pariz, 16. avgusta. (Izvirno.) Bel-
gijski minister Jaspas in Thennis sta
podala poročevalcu »Intransigeant«
sledečo izjavo: Balfourjeva nota pov-
darja neobhodno potrebo ureditve med
zavezniki samini. Belgija, ki pozna vsa
gospodarska vprašanja, čuti potrebo,
očistiti ozračje vseh temnih oblakov
zadnjih dni, ki zapirajo pot mednarod-
nemu posojilu. Kakor hitro bo Nem-
čija zopet prišla k sapi, bo zamogla
izvršiti vsa naložena plačila. To pa
omogoča izvedbo in mogočnost posojila
Na to se morajo sedaj osredotočiti vsi
naši napor.

London, 16. avgusta. (Izvirno.)
Lloyd George je odpotoval danes po-
poldne na deželo, kjer namerava ostati
par dni, da se odpočije.

Kratke vesti.

London, 16. avgusta. (Izvirno.)
Kakor poročajo listi iz Lahore, je bil
vodja upornikov Motisinghi, ki je po-
vzročil vstajo v Pendschabu, obsojen
na dve leti ječe.

Durban, 16. avgusta. (Izvirno.)
V premogovniku v Dundesu je bilo
vsled eksplozije ubitih 14 delavcev-do-
mačinov in 6 težko ranjenih. Mnogo
delavcev, ki je bilo za časa katastrofe
zaposlenih v rovu, se še pogreša.

Borza.

Zagreb, 17. avgusta. (Izvirno.
Sklep.) Dunaj 0.12—0.125, Berlin 5¼—
5½, lire 394—400, London 382, Budim-
pešta 5¼—5½, Newyork 86—86½, dol-
lar 85½, Pariz —, Praga 265—269, Cu-
rih 1560, Bukarešta 63—65.

Curih, 17. avgusta. (Izvirno. Sklep.)
Berlin 0.49, Newyork 524.20, London
23.49, Pariz 41.65, Milan 23.65, Praga
15.30, Budimpešta 0.33, Zagreb 1.52½,
Bukarešta 3, Varšava 0.07, Dunaj
0.00 sedem osmink.

padcem dinarja cene na taki višini, ki
presega vse cene na svetovnem trgu.

Skrajni čas je torej, da se tečaj
dinarja izpremeni po stvarni podlagi,
ki v vsakem oziru dviga njegovo pra-
vo vrednost visoko nad današnji tečaj.
Mogočno sredstvo za to sanacijo je 100
milijonsko posojilo, čegar prvi obrok v
znesku 16 milijonov dolarjev je bil te
dni izplačan. Banke bodo skušale pre-
rapidno izboljšanje sicer preprečiti,
toda to ne bo izostalo, če bo vlada s
stalnim kupovanjem dinarja prepriča-
la javnost, da je izboljšanje dinarja u-
pravičeno in mogoče. Seveda se pri tem
ne sme prehiteti.

Lord Northcliffe.

Umrl je vladar. Vladar najugled-
nejše štampe na svetu, britanske, lord
Northcliffe. Umrl je 14. t. m. ob 10. uri
12 minut.

Najodličnejši angleški novinar se je
vrnil šele pred nekaj tedni s svetovne-
ga potovanja. Zapostavljal je svoje
zdravje, da dvigne ugled britanskega
novinarstva, ki je z njegovo smrtjo
težko zadeto. V starosti 58 let ga je
dohitela smrt. Udarila ga je kap.

Lord Northcliffe, prvi in zadnji
viscount of St. Peter in the Comity of
deant, je bil rojen dne 15. jul. 1865. kot
Alfred Ch. N. Harmsworth, sin odvet-
nika. S 23. letom se je poročil s hčerko
bogatega posestnika plantaž v Zgodnji
Indiji. S tem je dobil roke sredstva,
da pokaže svoje organizativne zmoo-
nosti. S svojimi odličnimi trgovskimi
in osebnimi sposobnostmi je postal
Harmsworth v konservativni Angliji
kmalu najuspešnejši novinar britan-
ske države. Ustanovil je dnevnik »Daily
Mail«, ki je v poldrugem milijonu iz-
vodov razširjen po celj državi. Z vol-
kanskimi napori ga je dvignil do da-
našnje višine.

Ko je bilo to delo kronano z uspe-
hom, se je Harmsworthova častilep-
nost lotila staroznanega dnevnika
»Times«, ki je prišel v finančne težave.
»Timesovi« članki so bili svoj čas me-
rodajni v svetovni zgodovini. Zastop-
niki tega lista so svoje čase uživali v
inozemstvu večji ugled nego zastopni-
ki države same. Ko je Northcliffe pre-
vzel dedščino rodbine Walter, ni zavr-
gel tradicij »Timesa«, ampak je sku-
sal list najprej notranje poživiti. Upe-
ljal je bogat ilustrirani del, poslal ko-
respondente na vse vetrove sveta, kjer
je britanska interesna sfera. V svetov-
ni vojni je igral »Times« že odlično
vlogo. Northcliffe sam pa seveda isto-
tako. L. 1917. je bil poslan na čelu bri-
tanske delegacije v Združene države,
pozneje je bil dodeljen kot šef britan-
ske politične misije ameriškemu
glavemu stanu, da prevzame v zad-
njem vojnem letu vodstvo propagande
v sovražnih deželah. Ta propaganda
je, kakor nam je vsem v spominu, bila
sijajno razvita.

V času pariških mirovnih pogajanj
je zvesto stal na strani onih, ki so bra-
nili potrebo entente s Francijo in nove
ureditve Srednje Evrope. V reparaci-
jski kampanji, ki je sledila mirovnim
pogajanjem, je prišlo do ostrega kon-
flikta med Lloyd Georgem in lord
Northcliffom, slavnim novinarjem. Ki
je bil že od l. 1905. član angleške Zgor-
nje zbornice. Lord Northcliffe se je
odločil za potovanje krog sveta, ki je
trajalo leto dni in prineslo mnogo no-
vega zanimivega materiala zlasti s
Indiji in o razmerah na daljnem vzh-
du. Pomirjen in k novim dejanjem
pripravljen se je vrnil lord Northcliffe
s potovanja. V sredi novega obsežnega
dela za moč in ugled britanske štampe
ga je dohitela smrt.

Aktuelna vprašanja našega pomorstva.

(Konec.)

To funzijoniranje so izvršile: »Jadranska plovdba« d. d., »Dalmacija«, »Hrvatsko parobrodarsko društvo«, »Austro-ugarsko parobrodarsko društvo«, »Dubrovaška obalna plovdba« ter »Oceania«. Torej vsega skupaj 70 gozdnih parobrodov, 4 v gradnji, 3 motorne ladje, 1 parni čoln in 7 maunov, vsega skupaj 94 edinic. Od privatnega kapitala pa se ne more zahtevati, da uredi vso prometno službo na naših obalah tako, kakor bi odgovarjalo vsem trgovskim, ekonomskim in prometnim interesom ter poštnim in vojaškim potrebam. Posebne proge, n. pr. z otoki v svrhu prevoza vojaštva, vojne materiala in pošte, gotovo ne bo stvorilo nobeno paroplovno društvo, ako ni po zakonu subvencionirano od države in to iz enostavnega vzroka, ker to ni rentabilno. Dalje pa je še nekaj drugega, ako društva ne bodo dobila subvencije in ako ne bodo našla v svojih progah dohodkov, bodo primorana ladje prodati, a država bo prisiljena uvesti promet s svojimi lastnimi parobrodi, ker tujcem menda vendar ne bo mogla in smela poveriti te naloge.

Za ureditev naše obalne plovbe, boljše prometne službe na naši obali, moramo uvaževati tri centre. Prvi center tvori Kvarner, drugega Split, ki objema obalo od Trogira do Metkovića, tretjega pa Južno Dalmacijo med Korčulo in Kotorjem pa do Bara. — Istotako je potrebna kabotažna zveza z Italijo, Grčijo, Solinom, Malo Azijo ter spojitve z rečno službo na donavskih progah da tako pridemo iz jadranskih obal na Črno morje. Za vzdrževanje in ureditev paroplovnih prog se je z naše strani uvedla akcija, da se, da paroplovnim društvom subvencija 60 milijonov dinarjev. To se ni zahtevalo za društva, ampak za paroplovstvo vobče t. j. da se ta postavka 60 milijonov dinarjev osigura v budžetu. Odločila se je, da se da subvencija 30 milijonov dinarjev. Čim bo to osigurano, bo vlada uvedla pogajanja s posrednimi paroplovnimi družbami, po sporazumu sestavi pogodbo ter jo predloži parlamentu v odobritev.

Da se vidi potreba in pomen subvencije, je treba ozreti se le v Ameriko, Anglijo, Španijo, Nemčijo in Italijo, pa tudi v bivšo Austro-Ogrsko, ki trošijo silne svote za subvencioniranje pomorstva. Zato moramo tudi mi osigurati našo prometno mrežo, pred vsem se radi Italije, ki se na vse načine trudi, da bi nas kolikor mogoče bolj zaslužila. Tret, Pola, Reka, Zadar, nam jasno tolmačijo politiko Italije. Spoznajmo po njenih zaprekah naše važne naloge na Jadranu. Pomagajmo našemu paroplovstvu in ladjedelnicam

Pred preizkušnjo Einsteinove teorije.

Malokatera znanstvena teza je v zadnji dobi toliko zaposlila svet kakor Einsteinova relativitetna teorija. Danes ga skoro ni več kulturnega človeka v Evropi in sploh na civiliziranem svetu, ki se ne bi bil ničesar slisal ali čital o Einsteinu in njegovi teoriji. — Posebno pa je začudila svet Einsteinova relativitetna teorija s svojimi novimi dalekosežnimi perspektivami. — Letos pa se bo prvič izkazalo, ali se more to teorijo potrditi tudi z eksaktnimi raziskavanji. Mednarodna astronomska družba je poslala nedavno na otok Christmas (Božični otok) v Indijanskem oceanu znanstveno ekspedicijo, ki ima nalog, da o priliki solnčnega mrka dne 20. septembra praktično preizkusi resničnost Einsteinovih trditvev. Pri ekspediciji sodelujejo nemški in holandski učenjaki. Istotako in na istem otoku bo preizkušala Einsteinovo teorijo tudi neka angleška ekspedicija, a z istim predmetom se bodo bavili tudi ameriški in avstralski učenjaki iz avstralskih zvezdarnah.

Holandska zvezdarna v Bantongu na Javi je naročila v Zeissovi tvornici dva fotografska teleskopa najmodernejšega tipa z dalnogledni dolgimi 3.60 in 8.50 m. Prvi je postavljen kot refraktor, a drugi, ki ima jako veliko

ter skrbimo za to, da bomo svoji v svetu. Na morje, k neizčrpljivim kapitalom, da utrdimo našo svobodo in neodvisnost!

Kralj Sokolstvu!

Zdravo, Sokoli!

Prvi sokolski zlet — na tako sijajen način prirejen v biseru jugoslovanskih mest, pokazal je vse najlepše vrline, katere smo sprejeli od naših velikih in zaslužnih učiteljev, bratskih čeških Sokolov. Videl sem s posebnim zadovoljstvom vaše tesno skupno delo s češkim in ruskim Sokolstvom ter pričakujem, da bodele na tem polju slovanske vzajemnosti tudi dalje vršili svoje blagotvorno delo.

Uverjen sem, da si boste tudi nadalje pridobivali na ugledu in da boste krepili dosedanje zveze s sorodnimi organizacijami dosedanjih zaveznikov in prijateljskih narodov — katerih odlične predstavitelje smo bili srečni videti ob priliki zleta v naši sredini. — Pokazite, da hoče srbsko-hrvatsko-slovenski narod biti stalen činitelj mednarodnega mira in napredka.

Našo moralno moč so pokazali z enakim uspehom Sokoli in Sokolice, dijaštvo in predstavitelji naše s slavo ovržane vojske.

Sokoli, bodite tudi v bodoče vsemu našemu narodu v vzgled duševnega edinstva in raznesite s tega zleta — ob Savi in Dravi — ob Tisi in Moravi — proti Timoku in Vardarju, proti Bosni, Nereti in Zeti, prav do sinjega morja ljubezen do vsakega brata in vsake sestre; recite jim, da ste, tesno združeni, videli le eno lice, čutili vsi z istim srcem kot otroci iste matere — naše velike domovine.

Na tem temelju edinstva in Sokolstva se bo razvijal nadaljnji napredek narodnih in državnih sil. Za vse to sprejmite Mojo kraljevsko zahvalo za vašo izkazano vdanost sokolskim in narodnim idealom.

Zdravo! — Aleksander.

—o—

Češkoslovaški poslanik Kalina o zletu.

Češkoslovaški poslanik Antonin Kalina, ki je oficijelno zastopal češkoslovaško republiko na zletu, je izrazil svoje globoko občudovanje nad nenavadnim napredkom, ki ga je doživela sokolska misel na jugu. Izrazil je tudi najtoplejšo zahvalo za gostoljubni sprejem češkoslovaškega Sokolstva.

Češkoslovaški Sokoli svojemu predsedniku in našem kralju.

Predsedstvo ČOS je poslalo ti-le brzojavki: »Predsedniku T. G. Masaryku v Pragi. V bratskem združenju z jugoslovanskim Sokolstvom pošilja češkoslovaško Sokolstvo Tebi, veliki naš brat, bratski pozdrav s krasnega praznika obeh narodov.

žarišče, leži horizontalno. Velikost fotografskih plošč znaša 50 krat 50, torej pol kvadratnega metra. Ob tej priliki bodo obenem preiskusili ta dva aparata, predno jih postavijo v zvezdarno.

V glavnem gre pri teh preiskavah za proučevanje astronomskega zahtevka splošne teorije relativnosti, ki se bavi samo z odnosi med prostorom in časom ter s splošno teorijo relativnosti, ki vključuje v sebi tudi vprašanja gravitacije. Einsteinovo teorijo je mogoče preizkusiti po treh astronomskih metodah, a istotako tudi po drugih fizikalnih metodah. Sedaj se jo bo preizkusilo po astronomski metodi, ki je mogoča samo pri totalnem solnčnem mrku in ker je ta omejen le na gotovo manjše zemsko površje, samo na gotovem mestu.

Po Einsteinovi teoriji ima svetloba težo, svojstva mase ter se ravna po zakonih padanja kot kamen in vsi drugi teži predmeti. Relativitetna teorija trdi, da je smer v kateri se giblje svetloba odvisna od področja teže onega telesa, mimo katerega gre. Čim večja je teža tega telesa, tem večji je odklon. Ako se potrdi ta teorija, potem se bodo morale zdeli zelo oddaljene zvezde, katerih svetlobni trakovi gredo tik poleg solca in katere vidimo pri totalnem solnčnem mrku, premaknjene iz svojega stalnega mesta. Ti poizkusi se morajo izvesti samo na ogromnih nebesnih telesih, ako hočemo da jih z našimi aparati sploh zaznamo. Najurva-

Navdušeni smo po znamenitem manifestu kralja Aleksandra, danes razglašenem vsemu Sokolstvu, s katerim se sokolska misel označa kot rešilna cesta k ujedinjenju in zasiguranju samostojnosti in svobode, redu in delavnega mira. Bodi nam dolga leta zdrav, naš prezident! — Predsedništvo ČOS.

Nj. Vel. kralju Aleksandru! Radostno s svojimi jugoslovanskimi brati čujoč dragoceno izjavo Vašega Veličanstva, ki s tako znamenitim besedami naglašate naše odkrito delo za blagor našega naroda in vsega Slovstva, prosimo, da sprejme Vaše Veličanstvo vdanost našo zahvalo. — Predsedništvo ČOS.

Politične vesti.

* Zanimivosti iz Radičevga tabora.

Hrvatske blokaše je spravil njih brihni pastir v neprijetno zadrego. Reklo se je: en hlev in en pastir. Toda ovčice so brihtne stvarce, pa so reklo: kam pastir, tja ovce. Pastir je seveda drugega mnenja. Najboljši pašnik je pustil le za svoje izvoljene ovce, ostali čredi pa kaže palico, če se hoče približati prepovedanemu pašniku. Ta basen se je dogodila v Radičevem bloku. Zajemničarske ovce — med njimi tudi bivši kr. beograjski ministri, sedaj ultra-republikanci — so hotele iti za pastirjem Radičem tudi na deželo. Hotele so biti deležne vseh dobrot Radičeve demagogije in potisniti na vodilna mesta nekoliko svojih ambicioznih ovnov. A tu je pastir prijel za palico in udri. — Zajedničarski ovni ne smejo med izvoljene »seljačke, čovječanske« ovčice (menda zato, ker se seljačke ovčice dajo lažje striči). Radič je namreč podal v »Slob. domu« izjavo, da ne dopušta skupne kandidature z ostalimi skupinami Hrvatskega bloka, temveč bo nastopil na deželi le z listo seljačke republikanske stranke. »Obzor« se previdno »buni« proti tej Radičevi odredbi, ki je velik moralni udarec za blokaško inteligenco. Da, hudo je, če je pastir mogočnejši kakor ovce in ovni.

* Koncentracija madžarskih čet na našji meji. Iz Beograda poročajo, da se opaža ob madžarski meji sumljivo zbiranje madžarskih čet. Po dosedaj sprejetih poročilih je v Veliki Kaniži zbrana madžarska vojska popolnoma novo opremljena in pripravljena na odhod. Zbranih je tudi nad 6000 madžarskih prostovoljcev. Verjetno je, da nameravajo Madžari napasti in zasesti 28 naših občin, ki jih zahtevajo, da jih prisodi Zveza narodov Madžarski. Tozadevna komisija Zveze narodov je začela včeraj poslovanje v Parizu. Komisija ima nalog, da končno veljavno uredi razmejitveno vprašanje med našo državo in Madžarsko. Našo državo zastopata poslanik v Bernu dr. M. Jovanović in strokovnjak polkovnik Čolak-Antić.

nejše med vsemi je solnce. Odklon zvezd v neposredni bližini solnčne krone znaša, posnet z dalnogledom dolгим 8.5 m na fotografski plošči komaj dvanaestino milimetra. Za točnost merjenja je treba merilo z enoto ene dvestotine milimetra.

Vsled odklona svetlobe se zdi očesu, kakor da bi se zvezda pomaknila navzven. To se zdi nepoučenim na prvi pogled neverjetno, posebno ako se vzame za merilo podajoči kamen, ki vsled privlačnosti področja teže zapuša svojo prvotno smer. Tudi meteor, ki se približa zemlji, potegne zemlja tako nase, da spremeni svoje ravno smer v parabolo. Svetlobnih žarkov, ki gredo tik ob solncu in katere bi, ako bi šli ravno, videli, kadar gredo prebizu solca ne vidimo, ker se odklanjajo preveč navznoter, a one žarke, ki gredo v malo večji razdalji od solca vidimo naklonjene, ker jih solnčna teža odklanja, zato se nam tudi zdi pri tem kakor da bi se zvezde premaknile v smeri navzven.

Po starih klasičnih teorijah področja teže niso delovala na svetlobo. Dolej se je računalo samo s tem, da rabi svetloba enako kakor vsa telesa, ki se premikajo enako valovom zvoka in električnim valovom, za svojo pot samo časa ter da zvezde, ki so zelo oddaljene od nas rabijo leta in leta (cele tisočletja in stotisočletja), da s svojimi žarki dospo do naših oči ter da marsikatera teh zvezd, ki jih mi se vidimo,

* O zunanji politiki Poljske je novi poljski minister za zunanje zadeve Narutowicz izjavil, da ostanejo glavne smernice poljske zunanje politike nespremenjene: versajlska mirovna pogodba in zveza s Francijo. Važnost polaga Poljska na zvezo z Romunijo, na dobre odnose z baltskimi državami in s Češkoslovaško. Narutowicz bo nadaljeval politiko Skirmunta. V razgovoru z Litvinovim je šlo za zblizanje z Rusijo. Strah boljševikov pred poljskim napadom je neupravičen. Nevarnosti ruske invazije za tekoče leto ni. Z Nemčijo je Poljska pričela pogajanja, ki se bodo v kratkem nadaljevala. »Modus vivendi« z Nemčijo se je našel. Nemci bodo opustili trgovski boj kot napram Poljski, ki jim pa zagotavlja tranzitno pravo v Rusijo. Upa na ugoden izid pogajanj.

Dnevna kronika.

— Kdo je nemškutar? — »Ivan, ti si nemškutar!«

— »Kako to? Saj imam slovensko ime!«

— »Ker si z lepo gospico Hildo po nemško čenčal.«

— »Ona ne zna dobro slovensko.«

— »Nič za to! Ona zna vendar precej. Ti bi bil moral z njo slovensko govoriti, da bi se bila v tem jeziku dalje vadila, tako pa si se vadil ti z njo nemščino, ako bodeš še dalje tako ravnal, bode ona tebe naučila dovršeno svojo svabščino, dočim bodeš v slovensčini zaostajal, a tudi ona ne bode v slovensčini napredovala.«

— »To nič ne škodi, saj ostanem vsejedno Slovenec.«

— »Tako misliš ti! V resnici pa nisi ničesar storil, da bi na pol ponemčeno Slovenko vrnil slovenskemu narodu. Ti plavaš v nemški vodi! Vse to škoduje slovenski narodnosti. Ti si Slovenec, ki govori brez potrebe nemški.«

— Ti torej misliš, da sem radi tega nemškutar!«

— »V tem slučaju, da! Za jugoslovanstvo nisi storil ničesar, delal si proti njemu za nemštvo. To je potrdila Hilda sama, ki je kasneje rekla svojim prijateljicam: »Die Windischen haben keinen Nationalstolz. Bei uns Mädchen werfen sie ihre Sprache ab, sie krummen sich hundeartig in falschem Glauben vor deutscher Schönheit und entziehen uns die Gelegenheit windisch zu erlernen.« (Slovenci nimajo narodnega ponosa. Pri nas deklicah zavrežajo svoj jezik in se zvijajo po pasje v krivem mnenju pred nemško lepoto.)

—o—

— Kako mislijo Nemke o Slovenih? »Ich kann nicht slovenisch, sprechens mit mir deutsch!«, (ne znam slovensko, govorite z menoj nemško!) se je obregnila Nemka nad menoj, ko sem ji s slovenskim nagovorom izročil obleko barvat.

morda že leta in leta, morda celo stoletja sploh ne obstoja več. Več pa ni smo vedeli.

O priliki letošnjega mrka se bo nahajalo solnce v ozvezdju device. — Najsijajnejša zvezda v bližini solnca bo Beta Virginie. Fotografski aparat, kakoršnega imamo dandanes, more vjeti le še zvezde osme in devete velikosti. (Pod »velikostjo« se razume stopinjo svetlobe). Zvezde te velikosti vidimo lahko tudi z navadnim dalnogledom, a s prostim očesom samo one do šeste velikosti. Solnčni mrk bo trajal le 6 minut. Pri malih daljinah gledih je za osvetljenje fotografske plošče potrebno 10 do 30 sekund, pri velikih pa 1 do 1½ minute. Ekspozicija bo torej lahko prinesla 8–10 fotografskih plošč kot dokazni material za Einsteinovo teorijo. Ako bo pa trajal 6 minut nebo oblačno, ali bo celo daljši, potem bo ves trud in vse delo ekspedicije zaman. Toda ob tem času v tropičnih krajih navadno ni dežja.

Metoda preiskave Einsteinove teorije v astronomskem primeru obstoja v tem, da se posnetke solca v ozvezdju device napravljene za časa mrka primerja s posnetki napravljenimi prej in poslej brez solca. Ako s prihodom solca nastopi izprememba (navidezna) položaju zvezd — in temvečja, čim bližje so svetlobni žarki solncu — potem se rezultati Einsteinove teorije krijejo z eksaktnimi opažanji.

— Nesem pa obično tja, kjer znajo slovensko! sem odgovoril ter odšel z lahkim poklonom.

Odhajajočemu skozí duri so me dohitele njene besede: »So etwas ist mir noch nie vorgekommen!« (kaj takega še nisem doživela). — Nemke mislijo, da se jim ni treba učiti slovensko, saj Slovenci radi ž njimi nemško govorimo. Po nemških besedah sodeč, sem bil žalibog jaz jedini, ki sem ji v dejanju ugovarjal ter sem radi tega prepričan, da smo si Nemce sami vzgojili v prevzetne trdovratneže, ki od nas nemško govorico naravnost zahtevajo, sami se pa slovensko nočejo učiti. Tako si ustvarjamo mi sami razmere, da raste v Jugoslaviji Nemcem greben prevzetnosti in oholosti, v kojem prezirajo in zaničujejo naš jezik. Kdor noče z nami po naše govoriti, od tega ničesar ne kupimo, temu ničesar ne prodajamo. Naj kupuje in prodaja samo Nemcem. To bode za nje tako dobra šola, da ne bo noben več tako rekel kakor ta le Nemka.

— Popravi! V večerajšnjem uvodniku je tiskarski skrat popolnoma spadal važen stavek v prvem odstavku prve kolone, ki se glasi pravilno: Sokolstvo je najizrazitejša peronifikacija slovenske demokracije brez vsake partizanske ali socialnorealacionarne primese. Ostale napake naj si popravijo čitatelji sami.

— Zanimivo gibanje med češko duhovščino. Papež je izobčil iz cerkve predsednika in tajnika organizacije čeških katol. duhovnikov: »Jednota českoslov. duhovenstva«, v kateri je organiziranih mnogo čeških duhovnikov. Povod izobčenja je dala znana Jednotina spomenica, s katero je zahtevala takojšnjo izvedbo nekaterih zahtev, med njimi odpravo celibata. Toda v katoliški cerkvi duhovščina nima pravice, da bi smela staviti svoje zahteve. Kdor se brezpogojno ne pokori, ta obusti vso strogost vatikanskega absolutizma. S svojim »anthema« je hotel papež prestrašiti češko duhovščino, kakor da bi bili še kje v 12. stoletju. Dosegel pa je ravno nasprotno. — Katoliška duhovščina na Češkem si kljub svoji skolastično-ultramontanski vzgoji ne da omejevatí onih pravic, ki jih ima v demokratični družbi vsak čestni pometat. Zato odgovarja na nemilo z nedragim. V Jednoti združeni duhovniki so sicer razpustili dosedanje organizacije, zato so pa osnovali novo, ki je že daleko radikalnejša. Izgleda, da bo tudi drugi del češke katoliške duhovščine odkrito odjadral proč od Rima. Vatikan se bo moral prepričati, da se danes niti klerus ne da toliči po glavi, in strahovati z absolutističnimi metodami, pa naj se papež veže z boljševiškim židom Trockim ali s samim Belcebubom. Kakor pišejo češki listi, se vedno več duhovnikov zopertavlja cerkveni avtoriteti in izvaja svoje zahteve via facti. — Tudi na Hrvaškem se je v zadnjem času ojačilo reformistično gibanje. V Sloveniji seveda še ni misliti na kaj takega, a tudi tu bo v doglednem času sledil političnemu razkolu idejni razcep. Vse ob svojem času!

— Hrvatski listi in vsesokolski zlet. Hrvatski blokaški listi, ki sicer opisujejo na dolgo in široko najzoprnejše perversne afere z raznih pariških in londonskih boulevardov, so šli skoraj molče preko tako velikega dogodka kakor je vsesokolski zlet. Katoliškim listom je prepovedal episkopat, blokaškim pa nemaziljeni seljački papež Radić. Ne mislimo, da bi morali blokaški peti slavospeve; to bi bilo — nedostojno. Dolžnost resne žurnalistike pa je, da informira občinstvo o vseh važnih pojavih, tudi če sicer zavzema drugo stališče. S tem, da so blokaški listi jugoslov. Sokolstvu zaprli svoje informativne predale, so dokazali, kako neevropsko je njihovo umevanje moderne žurnalistike. Češki listi svobodomiselnosti so prinesli informativne vesti o orlovskih slavnostih v Brnu. »Prager Presse« celo slike. Zagrebška blokaška žurnalistika pa zaradi Radićevih političnih spekulacij bojkotira veličastno manifestacijo sokolske misli. Pa se jezijo, če se Čehi ne navdušujejo za zagrebško hrvatsko.

— Prekmurske meje. Beograjska »Politika« prinaša vest, da se je 14. t. m. vršila prva seja komisije, ki jo je sklical svet Zveze narodov, da prouči

vprašanje meje v Medžimurju med kraljevino SHS in Madžarsko. Komisiji predseduje bivši belgijski minister Huismans. Našo državo zastopa član razmejitvene komisije polkovnik Vojin Čolak—Antić. Madžarski in jugoslovenski delegat sta podala svoje eks-pozeje. K tej vesti »Politike« pristavljamo, da ne gre za mejo v Medžimurju, ki jo tvori reka Mura in ki se ne da izpremeniti. Gre pa za sporno točko pri Dolnji Lendavi v Prekmurju. Mi smo o tem pisali obširneje in bi le izrekli željo, da bi listi naše prestolice posvečali več pažnje pravilnosti svojih vesti o delu te komisije, ker se z netočnimi vestmi dela nepotrebna zmeda.

— V vlakcu oropan. Pred par dnevi se je peljal lesni trgovec Ernst Sabathy iz Brezna ob Dravi, ko je svoj les v Palanki prodal, z vlakom nazaj v domovino. V vlakcu je bila tema, v vozu je brlel le košček sveče, koje je imel slučajno nek potnik. Ko je Sabathy krog polnoči šel na stranišče, je prišel za njim nek mož, ki je zahteval, naj mu takoj odpre vrata stranišča. Ko je Sabathy to storil, ga je neznanec zgrabil in porinil v kot. Med tem je prišlo še nek možakar, mu porinil robec v usta, da ni mogel klicati na pomoč, potem pa mu je izpraznil žepa. Kose je med tem vlak približ. postaji v Bos. Brodu in začel počasneje voziti, sta neznanca skočila iz vlaka in izginila. V temi Sabathy je dogodek prijavil o-rožništvu v Bos. Brodu.

— Vizumska pristojbina za posetnike Graškega sejma. Avstrijsko ministertvo za zunanje zadeve je ukazalo avstrijskim konzulatom in zastopništvom v inozemstvu, da naj onim osebam, ki hočejo posetiti graški seamenj, dajo vizum na potne liste z največjo strpnostjo in da naj jim znižujejo vizumsko pristojbino na polovico.

— Neurje na nemškem Štajerskem. Dočim se je po vročem prazniku v srednje vreme krenjilo in pripravljalo na dež, je vladalo na nemškem Štajerskem hudo neurje. Na zgornjem Štajerskem se je tekom dopoldneva trikrat vsipala toča, ki je napravila na polju ogromno škodo, tako da so uničene vse setve in drugi poljski pridejki.

— † Stojan Ribarac. Dne 15. avgusta ob 10. uri dopoldne je umrl v Beogradu bivši minister in predsednik bivše srbske liberalne stranke Stojan Ribarac.

— Za ubogega pogorelega. Posestniku Juriju Macuhu v občini Hošnica pri Laporju je dvakrat pogorelo vse njegovo premično imetje. Ker je njegove posestvo tudi sicer zelo malo in nima nobenih sredstev, se priporoča usmiljenim ljudem, naj mu priskočijo na pomoč in mu dajo, kar morejo. Eventuarne prispevke sprejme tudi naša uprava.

— Kako se zlomi štrajk? Vodja laških fašistov nam je ravnokar pokazal, da ni nič lažjega ko to. Vsak štrajk temelji na organizaciji in nasilstvu. Tema faktorjema je treba postaviti nasprotno organizacijo, ki zagrozi s silo, kakor je to Mussolini napravil in štrajku je namah konec. To si je treba zapomniti, bi rekel rajni Levstik.

— Naše meje z Avstrijo so določene. Javnost je tudi izvedela, kako v glavnem tečejo. Vendar bomo naši razmejitveni komisiji hvalažni, ko bi nam jih popisala prav podrobno, tako da bi jih mogel vsak turist zarisati v spetijalko. Kajti malo nam je pomagano, če vemo, da se krije državna meja z občinsko, ki pa v karti ni razvidna. — Torej prosimo!

Mariborske vesti.

Maribor, 17. avgusta 1922.

— m Češkoslovaški Sokoli na potu v domovino. Včeraj krog 18. ure zvečer je došel v Maribor vlak s češkoslovaškimi Sokoli, ki se vračajo preko Maribora v domovino. Na kolodvoru se je zbralo mnogo občinstva, slišale so se češke in jugoslovanske pesmi; kar je še bolj povečalo prijateljsko razpoloženje. V imenu mariborske sokol. župe se je poslovil od Čehov br. Novak, na kar mu je odgovoril češkoslovaški Sokol v slovenskem jeziku. Ob 20. uri so se med burnimi ovacijami in prijateljskimi pozdravi odpeljali Čehi dalje proti domovini.

— m Zdravnik dr. I. Majcen ne ordinira od 20. t. m. do 1. sept.

— m Izlet srbskih kmetovalcev v Maribor in okolico. V prvi polovici meseca septembra t. l. priredi okroglo 100 srbskih kmetovalcev in kmetijskih strokovnjakov približno 10dnevni izlet po Sloveniji. V programu izleta je tudi obisk Maribora, Ruš in Fale. Prihod v Maribor: ponedeljek 11. septembra predpoldne; odhod iz Maribora: sredo 13. septembra zjutraj. Pri kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani se je sestavil »Centralni odbor za sprejem srbskih kmetovalcev«, ki je izdelal širši program zleta po Sloveniji; izven Ljubljane pa morajo skrbeti za podrobno izvedbo sprejema, vodstva, pogostitve itd. Lokalni odbori za sprejem srbskih kmetovalcev. Prijetna dolžnost vseh kmetovalcev v Sloveniji in njih prijateljev je, da pripomorejo po svojih najboljših močeh h kar mogoče lepe-mu sprejemu srbskih bratov, ki jih v veliki pripravnosti, s koje so sprejemali in spremljali lani slovenske kmetoval-ce po Srbiji, bomo le težko mogli doseči, kaj šele prekositi, kakor bi bilo želeli. Da je obisk srbskih kmetovalcev letos uprav za Maribor kot obmej-no mesto — sredi mariborske obrtne razstave — tudi posebnega gospodarskega pomena, je jasno. V ta namen se je sestavil v Mariboru »Lokalni odbor za sprejem srbskih kmetovalcev za Maribor, Ruše in Fale« ki izdeluje podrobni program za izlet v Maribor in njega okolico. Širši odbor šteje okoli 30 članov iz vseh slojev mesta in okoli-ce brez razlike na politično pripadnost. Glavni odbor je začasnó takole sestavljen: gg. dr. Rosina, predsednik; Srško Robić in podžupan Roglič, podpredsednika; poslednjega nadomestuje prof. dr. Rostohar, ravnatelj Zmave, tajnik in računovodja Sottler, blagajnik; nadalje načelniki štirih odsekov: prof. dr. Medved, za sprejemanje, pozdrave, govore; ravnatelj Humek in prof. dr. Rostohar, za vodstvo zleta in prenočišča; gospa Balon, za pogostitve in zabave in Džamonja za zbiranje sredstev, go-spodarski odsek. Odbor se lahko še pol-jubno izpopolni ali razširi; kdor želi sodelovati, naj blagovoli to sporočiti enemu navedenih glavnih odbornikov z navedbo odseka, v katerem želi prevzeti sodelovanje, da skupna akcija uspe kar najbolje mogoče. Naprosajo se časniki, zlasti mariborski, da akcijo javno podpirajo, narodni poslanci ter zastopniki gospodarskih in kulturnih organizacij kakor vsi sloji našega naroda v Mariboru in okolici, da srbske izletnike sprejemajo, spremljajo, po-zdravljajo v našem divnem Podravju s prisrčnostjo, ki jo dolgujemo srbskim bratom.

— m Pojasnilo. Ker sta v Krčevini dva Alojza Peklarja, izjavljamo, da se naša nedavno objavljena notica tiče zidarja Alojza Peklarja, ne pa podko-valca invozovnega kovača Alojza Peklarja.

— m Železniška nezgoda. Danes zjutraj je valed nepravilno postavljenih kret-nic skočila v bližini glavnega kolodvo-ra neka lokomotiva iz tira. Ponesrečil se ni nikdo.

— m Izredni občni zbor društva jugo-slovenskih državnih uslužbencev in u-pokojujencev v Mariboru se vrši dne 18. avgusta 1922. ob 20. uri v veliki dvorani Narodnega doma. Dnevni red: 1. Protest proti draginji in zahteva po zvišanju osebnih in rodbinskih draginjskih doklad državnih uslužbencev in upokojujencev; 2. izpremba društvenih in pravih »Samopomočij«; 3. slučajnosti. Tovariši, pridite polnoštevilno!

— m Med. Dr. Robert Frank zdravnik za ženske in otroške bolezni zopet ordinira od 10.—11. in 2.—4. ure. 1419

— m Slaba kalkulacija. Na našo notico pod gornjim naslovom nam je iz-javil g. Stefan Dobej, da ni računal za striženje las 60 K iz lastnega nagiba, temveč po tarifi, ki je običajna pri podjetju, kjer je uslužben. Krivda to-rej ne zadene njega, ampak podjetje.

— m Mačke v parku. Kar naš park ta-ko prijetno oživlja, je obilica ptic. Za-to treba mačke, ki se klatijo po parku, lovijo in strašijo ptice, neusmiljeno zatreti.

— m Energična policija. Zadnji čas je že bil, da se je naša policija spravila nad pijance in razgrajaje in jih začela občutno kaznovati. V času, ko vled rastoče draginje tisoči in tisoči trpijo strašno pomanjkanje, zapravljajo taki ničvrednejši velikanske svote. (Izva-romo seve take nedolžneže, ki jih slu-

čajno vsake kvatre enkrat, nevaženo vino premaga.) Priporočamo policiji, da nalaga visoke denarne kazni v kak dobrodušni namen in da — objavlja imena. Javnost naj pozna tiste, ki ima-jo preveč denarja, pozna jih naj poseb-no davkarija, eventualno tudi sodnija.

— m Oslovski kašelj v mariborskem parku. Priporočamo magistratu, da to-zadevne lističe po parku potrga, da ne bodo zlasti tujci po nepotrebnem vz-nemirjeni. Menda pa čakamo, da se oslovski kašelj zopet pojavi!

— m Krvave oči. (Izza idiličnih časov 20 nazaj. »Na Turškem se nekaj kuha.«) V Ljubljani se je vršil kronski svet pred kraljevim odhodom v inozemstvo. Vojaštvo je nastopilo s Sokoli kakor že na mnogih prireditvah. Normealne oči in normalni razum niso videli nič grozovitega. Toda krvave oči so videle krvavo obzorje (s vprašanjem seveda!) »Kronski svet« — strašne besede, groz-na fatamorgana! Apokaliptične pri-kazni. 50.000 Grkov se zbira. SHS gre narazen... Pašić tajinstveno grabi svojo brado — vojna z Bolgarijo je pregl vrati — Pribečević baje naročuje 200 žilavk za Slovenijo, bo sveta in-kvizicija! — Mars se približuje zem-lji, konec sveta — bum, bum — Ekspre-sjonizem, kaj ne? Kaj vse vidijo krva-ve oči ob marib. temperaturi 36 sto-pinj Celzija?!

— m Zopetno pomanjkanje vode v Mariboru. Malenkostna padavina v pretekli zimi in spomladi, kakor tudi neprenehljiva suša v poletju je pov-zročila, da je izdatnost mestnega vo-dovoda dospela na ono točko, po kate-ri ni več mogoče zadostiti prebivalstva v polni meri. Če ne nastopi v kratkem času izdatno deževno vreme, bo mestni magistrat primeran izdati glede upo-rabe vode stroge odredbe. Za enkrat se opominja, da je strogo prepovedane iz mestnega vodovoda odvzeto vodo prepeljati oz. prenesti iz enega zemlji-šča na drugo. Proti onim, ki bi ravnali nasprotno, se bo uvedlo kazensko po-stopanje ter se jim bo vodovod brezpogojno zaprl. Občinstvo se opozarja, da z vodo kolikor mogoče štedi.

Kultura in umetnost

— m III. umetniška razstava v Mari-boru. Klub »Grohar«, ki priredi letos o priliki Prve pokrajinske obrtne raz-stave v Mariboru in skupaj z njo od 8. do 17. septembra v telovadnici dek-liške ljudske in meščanske šole v Can-karjevi ulici svojo III. umetniško raz-stavo, opozarja vse svoje člane in u-metnike, da je treba dostaviti umetni-ne določene za razstavo najkasneje do 25. t. m. klubovemu tajniku (Rehar, uredništvo »Taborac«), ker se na pozne-je dostavljena dela ne bo moglo več ozirati.

Gospodarstvo.

— g Nove povlašene trošarine. Glasom razpisa ministarstva financ, generalne direkcija posrednih davkov v Beogradu z dne 2. avgusta 1922. št. 19.256 so se nekatere splošne trošarine z dnem 15. avgusta t. l. povišale, in sicer: Na sladkor od sladkorne pese ali slad-kornega trsa, na 100 kg od 400 na 500 Din. Na vse druge vrste sladkorja na 100 kg od 80 na 200 Din. Na kavo: na 100 kg od 200 na 400 Din. Na pivo: Izven Srbije in Černogore od hl od 4 na 5 Din. Na fino vino: od 100 l od 600. na 800 Din. Na bencin: na 100 l od 10 na 300 Din. Imetniki trošarinskih predmetov, na katere je trošarina po-višana, morajo količine predmetov, ki se pri njih nahajajo dne 15. avgusta 1922, najkasneje do 19. avgusta 1922, prijaviti pri najbližjem oddelku finan-čne kontrole in plačati razliko na trošarini najdalje v roku petih dni. Od plačevanja razlike na trošarini se oproščene one osebe, ki nimajo več ka-kor 10 kg sladkorja, 2 kg kave, 5 litrov finih vin, 10 litrov piva in 5 litrov bencina. Istotako je oproščen od plače-vanja razlike na trošarini sladkor, ki se nahaja v skladiščih državnih pod-jetij in ustanov ter pri potrošnih za-drugah in oni bencin, ki je po točki 17 člena 118 trošarinskega pravilnika prost trošarine. Ako se zatno zgoraj omenjenega dne te vrste predmeti v večjih količinah, nego jih navaja pre-jšnji odstavek, se mora plačati troša-rinska razlika za vso zateto količino. Prijava o količinah, ki niso oproščene

treba pisмено ali ustmeno oddati v dveh izvodih. Prijaviti se mora ime in priimek ter poklic prijavnika, vrsta in količina trošarinskih predmetov po stanju dne 15. avgusta 1922 in kraj, kjer se nahajajo ti predmeti. Ako se količine trošarinskih predmetov, ki so zavezani razlikovati trošarine, med časom, ko se morajo ti predmeti prijavljati, na potu (prevozu), jih mora oni, ki jih prejme, pravočasno prijaviti; če pa je prijavni rok že potekel, jih mora prijaviti najkasneje v 48 urah po pre-

jemu blaga ter plačati razliko trošarine. Po uradni ugotovitvi zaloge trošarinskih predmetov izračuni kontrolni organ odpadajočo trošarino, izpolni poštno-čkovno položnico, glasečo se na poštno-čkovni račun delegacije ministrstva financ v Ljubljani št. 10.011 in jo izroči stranki z enim izvodom potrjene prijave. Odpadajoča svota se plača pri najbližjem poštnem uradu. Opuščena ali netočna prijava tvori trošarinski, dohodarstveni prestopok; poleg prikrajšane trošarine bi prestopnik

moral plačati globo v višini štiri do osemkratne utajene trošarine. Neto je prijava, ako diferenca med prijavljeno in faktično zalogo več kakor 5%. Predmet izvršenega trošarinskega prestopka zapade brez odškodnine v korist države.

g Dobava mesa. Dne 19. avgusta t. l. ob 10. uri dopoldne se sklene v intendaturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani in pri komandi vojnega okruha v Celju pismena pogodba glede dobave mesa za garnizijo Celje za me-

sec september 1922. Predmetni oglas natančnejši podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Dobava vreč. Dne 26. avgusta t. l. se sklene v pisarni ekonomskega oddeljenja vojnega ministrstva v Beogradu pogodba glede dobave 100.000 komadov vreč iz jute. Predmetni oglas z natančnejši podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman.
(Dalje.)

(37)

3.

A to ni bilo vse. Vnaprej videti je bilo treba nesteto reči! Čim se strneta ameriška rova z dvojico, ki se je prežirala skozi rulo od Bermud le-sem, bo morala biti vsa proga rabna za obrat.

Allanovi načrti so bili že leta izgotovljeni do najmanjših podrobnosti.

Ukazal je v hrib dolbsti po dvajset kilometrov vsaksebi male postajnice, kjer naj bi domovali progovni čuvaje. Na vsak šestdeseti kilometer ze bilo odmenjeno večje postajališče, na vsak dve sto in štiri-deseti kilometer pa velika postaja. Slehera teh postajnic naj bi bila založišče za rezervne akumulatorje, stroje in živila. Večje in velike postajnice naj bi imele pretvarjala jakostne voltovnice, hladilne in vzdušne stroje. Nadalje je bilo treba stranskih rogov, kjer bi lahko postavali odvrnjeni vlaki.

Za vsa ta opravila so bila izurjena posebna delavska krda in vse te trume so se zajedale v hrib ter izbijale hribino, da je je bilo na plazove.

Kakor ognjenik v najsilnejšem besnilu so bruhala predorska ustja po dnevu in po noči hribino. Nenehoma, drug tik drugega, so vihreli natovorjeni vlaki iz zevajočih žrel. Zlahkoma, da je bilo oko zadivjeno, so se peli vzreber. Zgoraj se je vlak za hipec ustavil. Kar se je zdelo sama hribina in sip, se je po vagonih nenadoma zgenilo in na tla so poskakale očrnjene, zamazane, nepoznate postave. Hribinski vlak se je previl čez sto ogibov in je odbegnil. Vozil je v velikem loku skozi »Mac City« (tako se je splošno imenovalo predorsko mesto v New Jerseyju) in končno zavil na tir, ki je držal kraj stotine drugih vzdolž morja. Ondi so ga jeli raztovarjati. Ondi pri morju so bili vsi glasni in veseli, saj se jim je zazoril »lahki teden«.

Mac Allan je na plano izvozil dve sto dvojnih kilometrov hribine, zadosti, da bi z njo postavil zid od Newyorka do Buffala. Njegov je bil največji kameno-lom sveta; pa ga ni zatrafil ni zvrhano lopato. Vso neznanski prostrano krajino je smoteno poizravnal. Primorje, ki je prej bilo položno, je zdaj bilo voderavno, plitvo morje pa je bilo odrinjeno kilometre daleč proč. A tam zunaj, kjer je bilo morje že globočje, se je v vodo pogrezalo sleherni dan na tisoče vozovnih tovorov kamena in zlagoma se je rinil vunkaj v morje neposredno razsežen nasip: ena izmed obrežin Allanovega pristanišča, ki je na črtežu mesta bodočnosti svet tako zelo osupilo. Dve milj odtod so gradili njegovi inženjerji najrazsežnejšo in najenakomernišo kopališčno obal, kar jih je bilo kjerkoli na svetu. Ondi naj bi se postavili velikanski kopališčni hoteli.

Mac City sama pa je bila videti kakor neznanski prostrana groblja, kjer ne raste nobeno drevo, noben grm in ne živi nobena žival, nobena ptica. V solnčini je migetalo, da je v oči skeleto. Ta puščava je bila na daljo preprogana s tiri, prepredena s pahljačasto na obe strani razmaknjenimi tiri, da je bila vsa podobna magnetnim črtaninam, v katere so železni opilki urejeni stik magnetnih polov. Povsod so švigali vlaki, vlaki na elektriko, vlaki na paro, povsod so se čadile lokomotive, povsod je tulilo, žingetalo, brizgalo in žvengetalo. Zunaj v Allanovem začasnem pristanišču so mirovale jate čadežih se parnikov in štrlečih jadrenic, ki so pritovorile železa, lesa, cementa, žita, živine, vsakojakih živil iz Chigage, Montreala, Portlanda, Newporta, Charlestona, Savanne, New Orleansa, Galvestona. In na severovzhodu se je držala stena iz dima, debela in neprodirna: kolodvor za gradivo.

Lesenjač ni bilo nikjer več. Na stopnjevinastih ploščadih progovnega navzdolja so se blisketale steklene strehe: strojnice, silovnice, sosedovala pa so pisarniška poslopja, sleherno visoko kakor stolp. Sredi te kamenovite pustine je štrlel dvajsetnadstropen hotel: »Atlantic-Tunnel«. Bil je apnenobel, ves nov ter je rabil za ostajo množtvom inženjerjev, opravnikov, zastopnikov velikih tvrdk in tisočim radovednežev, ki so se zgrinjali vsako nedeljo iz Newyorka.

Nasproti je postavil Wannamaker zaprvo dvanaes nadstropij visoko blaginico. Široke ceste, povsem do delane, so držale naravnost prek groblje, čez progovni žleb so se peli mostovi. Po okolici kamenite puščave pa so stala prijazna delavska mesta s šolami, cerkvami, igrišči, z bari in saloni, ki so jim gospodari bili bivši dobitkarski pestilci in dirkači. Daleč vstran v gozdu med prilikastimi borovci, je samevala pozabljena in mrtva stavba, podobna židovski molitnici: sežigalnica mrličev med dolgimi, praznimi hodniki na križ. Samo na enem hodniku so bile žare že postavljene. In na vseh je bil pod angleškimi, francoskimi, ruskimi, nemškimi, italijanskimi, kitajskimi imeni isti napis: Ponesrečil pri gradbi atlantiškega predora — pri razstreljevanju — zasut — ga je povozil vlak: kakor nasipi nad padlimi vojniki.

Blizu morja so stale bele nove bolnišnice, zgrajene po najnovodobnejših načelih. Tu zdolaj, nekoliko vstran, je na mladonasajenim vrtu stala nova vila: Maudin dom.

4. Maud je zgrnila v svoje ročice kar moči mnogo oblasti.

Bila je načelnica maccityske okrevalnice za ženske in za otroke. Nadalje je bila članica odbora, sestavljenega iz zdravnikov in zdravnic, ki je na skrbi imel zdravstvo po delavskih stanovanjskih, strežbo porodnicam in dojenčkom. Sama od sebe je ustanovila otroško modelsko in gospodinjstvo šolo za mladenke, kjer se je bavišče ter krožek za ženske in mladenke, kjer se je udeležnicam vsak petek nekaj čitalo in so se vršile male glasbene prireditve. Imela je prav mnogo opravil. Imela je svojo »office«, prav kakor Mac, in je zaposljevala zasebno tajnico in zasebno stenotipistko. Pomočnice so ji bile mnogoštevilne strežnice in učiteljice — zgolj hčere prvih newyorških rodbin.

(Dalje prihodnj.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Mala oznanila

Meblovana sobica za enega, tudi dva gospoda ali dijake, se takoj odda. Naslov pove uprava. 1424

Išče se meblirana seba v blizini kolodvora, če megoče s posebnim vhom. Pismene ponudbe pod št. 1420 na upravo lista. 1420

Na prodaj dober klavir. Torničeva ul. 112. 1423 2-1

Na prodaj lepa, čez 2 orala velika njiva. Rospol št. 30, pri okrajni cesti, Sp. Sv. Kungota. 1414

Sodi, čisti, 60-1100 litrov, prodaj I. H. Maribor, Stritarjeva ul. 5. 1416 2-1

Prodaj spalnico in kuhinjsko opremo, obeje še popolnoma novo. Gostilna Nendi, Tržaška cesta 1. 1418 2-1

Vino, belo, leži v Mariboru, trošarina in doklade plačane, liter 35.— K, se prodaj. I. H. Maribor, Stritarjeva ul. 5. 1415 2-1

Hiša za trgovino pri Koreškem kolodvoru v Mariboru, lokali in stanovanje na razpolago, se prodaj. Ponudbe pod »900 000« na upravo »Tabor«, 1117 2-1

Priporočam brivnico »Union«, Glavni trg 1. Prvorstna postrežba in znižane cene. — Koštomaj. 1398 6—2

Dve postelji z žimnastimi vložki, dve nočni omari, dve omari za obleke, omara s predali miza in gramofon se prodaj. Studenci, Aleksandrova cesta 37.

Lepo moško kolo se takoj prodaj. Vpraša se vsak dan po 17. uri v Smetanovi ul. 44-II. Maribor.

Citajte in razširjajte povsod naš list „TABOR“

Amerikanska kuhinja

kakršno lahko nude le najboljši hoteli, se nahaja na mirno plavajočih, udobnih parnikih UNITED STATES LINES ameriške vlade — med Bremenom, Cherbourgom, New Yorkom. Velike dobro zračene posamezne sobe, ali dvojne — sobe in skrbna postrežba. —

UNITED STATES LINES

BERLIN W 2: Unter den Linden 1 1157
ZAGREB: Viator konakšice, Mihanovičeva ulica in vsi večji potni uradi.
General. zastopstvo: Norddeutscher Lloyd, Bremen.

Mihaela Čizmek naznanja v svojem in v imenu vseh sorodnikov žalostno vest, da je njen soprog oz. brat, svak in stric gospod

FRANC ČIZMEK
višji sodni oficijal v pok.

v četrtek, dne 17. avgusta 1922 nenadoma preminul.

Pogreb se vrši v soboto, dne 19. t. m. ob pol 18. uri iz mrtvašnice Marib. javne bolnice na pokopališče v Pobrežju.

Maribor, dne 17. avgusta 1922.

Posojilnica v Konjicah, r. z. z n. z.
naznanja, da je nje ustanovitelj, dolgoletni načelnik in častni ravnatelj, gospod

IVAN ŠEPIC

posestnik in bivši župan konjiške okoliške občine

dne 15. avgusta 1922 v visoki starosti 85 let preminul.

Slava njegovemu spominu!

V Konjicah, dne 15. avgusta 1922.

Načelstvo

„Posojilnice v Konjicah“.

1421